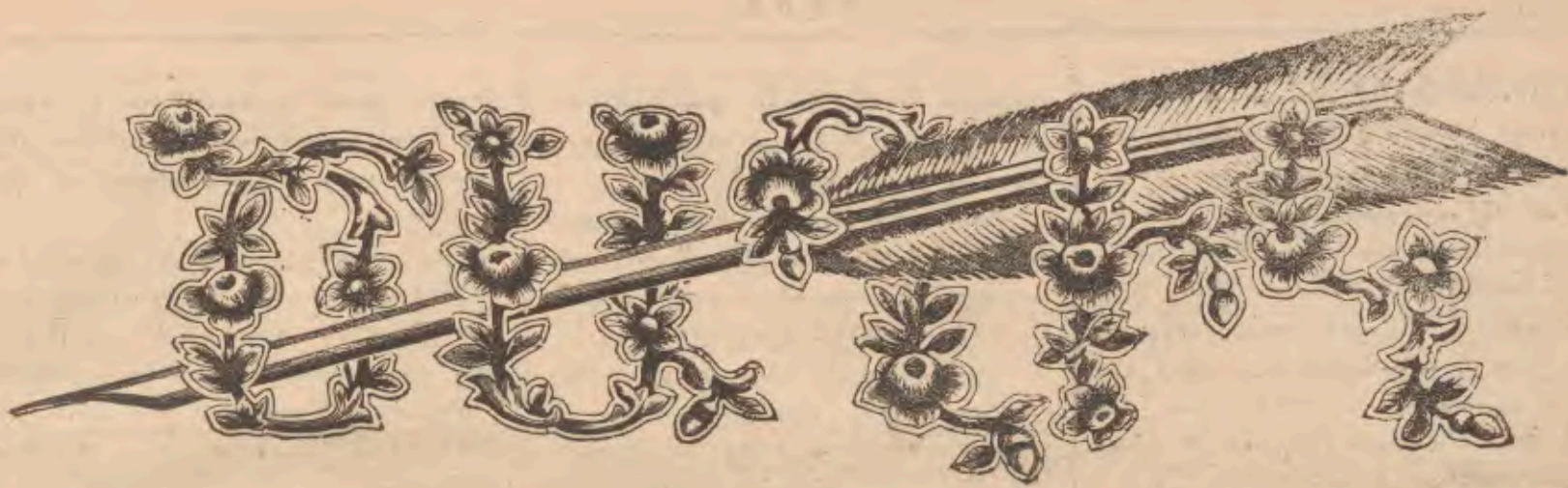

ՀԱՆԴԵՍ

40 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՓԱՐԱ 40

ԾԱՂԻԿ ԵԱՐԱՐՔ ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ ԿՐ ԲՐԱՏԱՐԱԿՈՒԼԻ ԶՈՐԵԲԱՐՔԻ ԵՒ ԵԱՐԱՐ ՕՐԵՆԻ: — ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԳԱՅՐԱՐԵԱՆ ՎԻՃԵ Է 100 ՂՐԵ ԱՐԺԱՐ: — ՎԵՂԱՄԱՆԱՅԻՆ 50. — ԴՈՒՆՈՒՄ ԲՈՒՄԱՐ 115 ՂՐԵ: ՎԵՂԱՄԱՆԱՅ 60. — ԾԱՆՈՒՄԴԱՆ ՏՈՂՔ 5 ՂՐՂ:

ՈՐ ԵՒ Է ԳԱՄԱԿ ԿԱՄ ԳՐՈՒՔԻՆ ԱԼԵՏ Է ՈՒՂԻՉ
ՍՈՒ ԱՐՏՈՆԱՏԵՐ ԵՒ ՏՆՈՐԷՆ ԱՆՏՈՆ ՍԱԲԱՆԱՆ,
ԷՍԿԻ ԶԱՎՐԻՅԻ ԺԱՌՈՒՆԻ ՆՂԱՆ Լ.Ֆ. ՊԵՐԱԿՐԵԱՆԻ ՏԱՐԱՐԱՆՆԻ
ԽԱՐԱԳՐՈՒՐԵԱՆ յԱՆՃՆՈՒՄ ԳՐՈՒՔԻՆԵՒ ԵՒ ՀԵՆ ՏՐՈՒՐ:

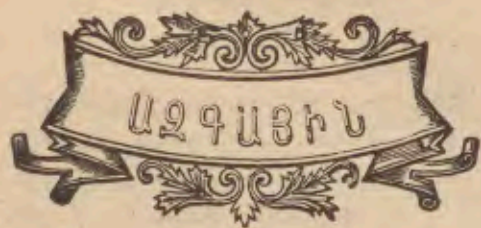
ԹԻԻ 213 Գ. ՏԱՐԻ

1889

ՄԱՅԻՍ 11 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ազգային. — Արուստանոյ էս. — Հեք ու
ստոր. — Գիտական. — Մ. Վէյս վէ կիւ
րիմէք եարըը. — Ախլիլիք ճշվապար. —
Սէպիւնտէ սատըգ, շաչըն պիւ աշըգ. —
Սառած քիլի. — Չէշմէ մէյտանը ճ նայէթի:

ՄԵԿՆՈՒՄ

ԱՄԵՆ. Տ. ԲԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺԻ

Ի Ս. ԵՐՈՒՍԱԴԼԻ

Երուսաղիմայ Պատրիարք Ամեն Տ
Թարութիւն Արապան երէկ ժամը
9 1/2ին, Խորաբլիէ բնկերութեան Տաք
Հալիէ շոգենաւով ո զեւորեցաւ ի Ս
Երուսաղէմ:

Այս առթիւ ի Պատրիարքարան
Հրաւիրեալ էին Ազգ. երեսփոխանք,
Կրօն. և Քաղ. Ժողովոյ անդամք, ե-
պիսկոպոսանք, քարոյշք և Թաղ
խորհուրդք, որպէս զի Մայր եկեղեց-
ւոյ մէջ կատարուելիք Հանգիսին ներ-
կայ գտնուին, ուր Ամեն. Տ. Թարու-
թիւն Պատրիարք իւր հայրական օրհ-
նութիւններն ու հրաժեշտի ողջօրնը
պիտի տար:

Երեքաշրթի օր քաղաքապետ Մազ-
հար փաշա. Ֆէրիք վէլի Րիզա փաշա և
վեհ. Սուլթանի սենեկապետներէն Ա-
րիֆ պէյ իրենց հետեւորդներով Ազգ.
Կեդրոնական վարժարանը դալով, վեհ.
Սուլթանի կողմէ նուիրեալ 150 օսմ.
ոսկւոյ կայսերական պարգեւը յանձ-
նեցին, և այս առթիւ բարեմաղթու-
թիւններ եղան վեհ. Սուլթանին ան-
գին կենաց:

Նշալէս շարաթ աւուր թերթով
ժանուցած էինք, կիրակէ օր Մայր
եկեղեցւոյ մէջ ի ներկայութեան խա-
խը բազմութեան եկեղեցական շքեղ
Հանգիս մը կատարուեցաւ: Ի հան-
գիստ հոգւոյ Դպրաց դասու փոխ.
ճանեալ անդամոյ, հանգիստ ուր
և վերաբերմամբ Ս. Պատարագ մա-
տոյց Դեր. Տ. Դրիգորիոս եպիսկո-
պոս Ալէալմճեան և ողջու քարոյ մը
խօսեցաւ, որով Դպրաց դասու կազ-
մութեան պատմութիւնն ընելով օրհ-
նութեամբ յիշատակեց բարերար Հիմ-
նադիրն Պէղճեան Յարութիւն Ամիրայն
և գրուածեց ու գովեց Դպրաց դա-
սու աշխատութիւնն ու յարատեւու-
թիւնն, և յորդորեց միանգամայն որ-
պէս զի մի և նոյն ջանքով և եռան-
դով յարատեւեն ի փառս և ի պայ-
ծառութիւն Աթոռանիստ Մայր եկե-
ղեցւոյն:

Այսպիսի եկեղեցական հանգէս մը
կատարուած օրն, զոր ամեն առ-

րի երեւման Ս. Խաչի կիրակէ օրն Հա-
յաստանեայց եկեղեցւոյ և ի մասնա-
ւորի Մայր եկեղեցւոյ պայծառու-
թեան և եկեղեցական դպրութեան
յարատեւութեան համար ամէն ջանք
և ճիգ չը խնայող դպրաց դասու և
նորա Տնօրէն Ժողովոյ կողմէն նուի-
րական պարտաւորութեամբ ի գործ
կը դրուի, մի միայն օեղանք զար-
գարուած լինելով, ճառերէն և ոչ մին
փառում չը լինելը Ժողովրդոց ուշը
գրառած և դիտողութեան առարկայ
եղած է:

ԱՐՈՒԵՍՏԱՅԱՆԴԵՍ

(Շաբ. Տե. Թիւ 211)

Փարիզէ 1889ի Արուստանահանգէսը
խիստ ուշագրու դարձած է, ի մէջ
այլոց նաեւ իւր Ա. յֆէլի աշտարակով:

Ա. յֆէլի աշտարակի բարձրութիւնը
այն աստիճանի կը նկարագրեն, որ
ականատես չեղողը չուղեր հաւատալ,
մտաբերելով պատմական մեծ կարե-
ւորութիւն ունեցող Բաբելոնի այն աշ-
տարակը, որ այսչափ բարձրութիւն
չունենալով հանգերձ կործանեցաւ ու
անհետացաւ:

Այսպէս մտածողները պէտք է
գիտնան սակայն որ Բաբելոնի աշտարա-

կի շինութեան մէջ ահաբեկողութիւնը մը կար, ինչպէս կըսէ պատմութիւնը, մինչդեռ Այֆէլի աշտարակի շինութեան մէջ մարդասիրութիւն, ընկերասիրութիւն, բարեկեցութիւն, հանգարտութիւն, ներողամտութիւն, միաբանութիւն, հայրենասիրութիւն և այլ շատ մը հմելանքներ կան, որոնք Այֆէլի աշտարակը տասնեակ դարերու չըջանի մէջ անգամ կանգուն և հաստատ պահելու կը բաւեն:

Ասոնցմէ զատ, Այֆէլի աշտարակը իւր գագաթնային վրայ ունի 'Էլեքտրական փարոս մ'ալ, որ կապոյտ, սպիտակ և կարմիր լոյսեր կուտայ. այս գունաւոր լոյսերը գիտական տեսակետով մեծ օգուտներ կրնայ ընծայել Փարիզի ժողովրդեան. ինչպէս, կը յիշեն ընթերցողք, որ անցեալները ըրադիրք ոմանք հրատարակեցին «գունոց աղբեցութիւնը խելագարներուն վրայ» յօդուած մը, որ իբր թէ դոյները խենդերու վրայ աղբեցութիւն ընելով քիչ ժամանակի մէջ կը բժշկուին եղբեր. արդ, ըստ այս վարդապետութեան, որոյ ստույգ կամանստոյգ լինելը չենք կրնար երաշխաւորել, եթէ Փարիզ գտնուող խելագարներն փոխանակ յիմարանոցներու մէջ փակելու, փարոսին տարածած գունաւոր լուսոյ ճառագայթներուն դէմ առ դէմ գիշեր մը մինչեւ լոյս նստեցնեն, անշուշտ քիչ քիչ կըլլան և շփոթ կը գտնեն, եթէ աշտարակին գագաթը զետեղուած երկու գործիքներուն լուսածափանչ սիւներով յառաջ եկած սղոցուններէն չը քշուին ու չը խզուին:

Այֆէլի աշտարակին այս չափազանց բարձրութիւնը Փարիզի ահագնաներուն ալ մեծ ծառայութիւն մատուցանելու բնութիւնն ունի եղբեր, այնպէս որ աշտարակը գիտող հանգիստ կաններէն մին եթէ հետաքրքրութեամբ ուզէ աշտարակի գագաթը գիտել, աշտարակին չափազանց բարձրութեանը հաւասար բնականաբար գլուխն ալ չափազանց դէպ ի վեր բարձրացընելով չափազանց դէպ ի ետեւ ծառայութեան պարտաւորելուն, գլխարկն ալ ետեւի կողմէն դէպ ի գետին կը գլորի եղբեր. այս պարագային մէջ, աշտարակին գագաթը գիտելու զուարճութենէն զրկուելէն զատ, գլխարկը

առնելու համար ետին դարձած տոնն, գլխարկին հետքն անգամ գլուխելու անկարող կըլլայ եղբեր:

Ահաւասիկ այս ալ մեծ ապացոյց մը կրնայ համարուիլ թէ, Այֆէլի աշտարակը նկարագրուած բարձրութիւնը ունի, և թերեւս ալ աւելի:

Այֆէլի աշտարակէն ետքը, Փարիզի արուեստահանգիստին նշանաւոր և ուշադրութեան արժանի առարկաներէն մին է այն չափազանց մեծութիւն ունեցող տակաւը, որոյ արուեստահանգէս բերուիլը կարելի ընելու համար չափազանցութիւններ գործուած ըլլալը կը տեղեկանամք լրագիրներէն:

Այս տակաւը 8 կով և 10 ձի քաշելով հաղիւ կրցեր են մինչեւ իրեն սահմանեալ տեղը տանիլ. մի՞ զարմանար ընթերցող, այս բանը տակաւին խիստ ծանր ըլլալը կենթադրէ միայն, հապա ինչ պիտի ըսես մեծութեանը, որ 200000 շանբանայի շիշ պարունակելու տարածութիւն ունի եղբեր: Ասիկայ կարգաւոր հետեւեալ հաշիւը ընել պարտաւորեցանք.

Ենթադրենք թէ 50 շիշ մէկ մարդու հանգիստ նստելու բաւականանալու չափ տեղ կը գրաւէ, ապա ուրեմն 200000 շիշ պարունակելու տարածութիւն ունեցող այս տակաւին մէջ քանի՞ մարդ կրնայ հանգիստ ընտրիլ:

Պատասխան — 2000 հարիւր:

Իրաց այս վիճակին մէջ, միթէ խելացութիւն ըրած չե՞մք ըլլար եթէ այս տակաւը ձեռք ձգելու միջոցը գտնել աշխատիմք. ինչու որ արդէն մէկ քանի շէնքեր շինելու ժողովներ, յանձնաժողովներ կարգած, տեղեկագիրներ ծրագիրներ շինելու զբաղեալ ենք, ահաւասիկ այդ տակաւը կրնայ մեր պէտքերէն մին լրացնել մեզի զահ մէթէ մը ազատել, շէնքի մը կը յատկացնուի կըլլայ կերթայ:

Այս տակաւին հեղինակը Նանտի գինեվաճառներէն մին է եղբեր, և այս շատ բնական բան է, որովհետեւ տակաւի լեզուէ հասկցող և տակաւային հրաշալիքներ գործող մը՝ ըլլայ ըլլայ գինեվաճառ մը կրնայ ըլլալ:

Բայց կերեւայ թէ, այս անձը գինւոյ և տակաւի վրայ ուրիշ շատ հրաշալիքներ գործած ունի, որ տակաւին դէպ ի հանգիստականաց դրուած

կողմին վրայ քանդակեալ են եղբեր ալ և ալ արուեստահանգէսներու մէջ ստացած շատ մը շքանշաններն ու միտալները:

Այս տակաւը ինքնին հրաշալիք մը լինելով հանդերձ, տարօրինակ հրաշալիք մ'ալ գործած է, որ Բրուսիոյ ահեղ բանակն իսկ անկարող եղած է գործել. և այն է, իւր ահագին մեծութեան պատճառաւ, Փարիզը չըջապատող պարիսպի և ոչ մի դռնէն չը մտնելուն, ստիպուել են աւմենէն մեծ գուռը քանդել և վերջէն նորէն շինել. այս հաշուով՝ ըսել է թէ տակաւը արուեստահանգէսին վերջն ալ կամ ի հուրն յախտենից Փարիզի մէջ պիտի պահուի, և կամ եթէ ուրիշ տեղ մը տանիլ հարկ լինի, այդ գուռը նորէն քանդել ու նորէն շինել պիտի ստիպուին Փարիզցիք:

Եւ այս ալ Փարիզցւոց համար բան մը ըսել չէ, որովհետեւ անոնք քանկելու և շինելու մէջ ճարտարութեան համբաւը կը վայելեն արդէն:

Գաւ անգամ

ՀԷՔ ՈՒՍԱՆՈՂԸ

(Իրական նորավայ)

Ա.

1888 տարւոյն ապրիլի վերջին գիշերն էր, — նոյեմ, մահաշուք և խորհրդաւոր արհաւիրներով բեղուն գիշեր մը: Մէկ քանի ժամերէ ի վեր գարնանային բացանշոյլ արփին անհետացեր էր երկնակամարէն, իրեն տեղ թողլով թխպահած ամպերու երկար շարք մը, որք գիշերուան սեւ մթնութեան մէջ խառնուելով տեսակ մը անծանօթ սոսկում կը տարածէին տիեզերքին վրայ:

Լուսին չկար, լոյս չկար: Ո՛ւր էր ապրիլի պայծառ երկինքն, որ այնքան վեհաշուք տեսարան մը կը պարզէ իր կապուտակ բիւրեղեայ կամարով և որ այնքան անոյշ ներշնչումներ ունի բանաստեղծին համար: Ո՛ւր էին եթերային բիւրաւոր աստղերն, որոնք պլպլուն կայծերու հանգոյն, կը վառին ու կը մարին այդ անթափանց անգունդին խորք:

Ասոնք ամենն ալ անհետացեր է.

ին խաղառ և արհաւիրներու խառնուրդ մը եւեթ կը թողուին իբր յաջորդ :

Ոչ ոք կար փողոցաց մէջ, մինչեւ իսկ ամենէն բազմաքանակ պողոտայները : Միայն գերեզմանական չարաչուք լուծիւն մըն էր որ, մահաքան թըմբուծեան մը պէս, կը ծանրանար տմեն կողմ : Գառնաշունչ քամի մըն ալ կը շնչէր անդու և ծառոց նորընծիւղ ոստերը թախծալից իմն կը ճարճատէին . . . :

Եթէ մարդ գազափար մը կուգէր կազմել սոսկման մեծութեան վրայ, պէտք էր գիտել այդ գիշերուան բնութիւնը : Ինչքան սեւ, ինչքան ահաւոր տպաւորութիւն մը կը զգար մարդ, երբ խորհրդաւոր մահասարսուռ լուծեան մը մէջտեղ կը լսէր փոթորկին ահարկու մռնչիւնն, շունչերու վայրագ հաչիւնն և ի հեռուստ ալ գորտերու շառաչկոտ կուռկուռներն, որք սոսկալի համանուագ մը կը կազմէին մերձակայ առուակին խուլ կարկաջներուն հետ խառնուած .
Բ.

Եւ սակայն, գիշերային այս ահաւոր վայրկեանին, մէկը տեսնուեցաւ Գում-Գաբուի ծովափան վրայ, որ մեղմաքայլ ու դանդաղկոտ, դէպ ի Մայր-Եկեղեցւոյ կողմը կը յառաջանար :

Երբ ամեն ոք իր հանգիստը գտած էր ընտանեկան յարկին ներքեւ, ո՞վ էր այդ ստուերն, որ, գիշերային ուրուականի մը հանգոյն, կը պտտէր այնտեղ : Պատմեմ : Մատաղատի պատանի մըն էր դա, որ տեսն և ութ գարուններ ունէր իր ուսերուն վերեւ :

Երբոր հայեացքդ պտտցունէիր իր դիմաց վրայ, կը նշմարէիր իսկոյն խարտեաշ սիրուն տղայ մը, գանգուր ոլորուն մազերով, որք վայելուչ իմն կը շրջանակէին իր վեհ ու բարձր ճակատը : Երկայն ու բարեձեւ հասակ, լայնաբերձ կուրծք, առնական հսկայ թիկունք, ասոնք էին իր ֆիզիքականը : Ինչ ազդու էր իր դէմքն ալ, և իր թխորակ չիկնոտ այտերով, բոցաբիր աչերով, մշտաժպիտ շրթունքով, որպիսի քաղցրիկ շնորք մը կրնձայէր :

Այն ինչ հասաւ այն կէտն, ուրկէ դառնալով մեր Ազգ. Պատրիարքարանի փողոցը կը մտնէս, կանգ առաւ

յանկարծ : ստներու թեթեւ շշուկ մը աղօտ իմն լսուելով խոր լուծեանը մէջ, կեցուցած էր զինք . մէկ քանի վայրկեան մնալէ յետոյ այդ դիրքին մէջ, անթարգմանելի ակնարկ մը ուղղեց բնութեան վրայ, ու նորէն յառաջանալ սկսաւ դէպ ի Պատրիարքարանի փողոցն, միշտ մտածկոտ, միշտ անժպիտ, ոյր ուրուագիծները համակուած էին այնպիսի թմբուծեամբ մը որ թշուառ հոգիներու դառն վըշտակութիւնները կը մատնէ :

Գ.

Այսպէս քալելով յուսկ ուրեմն մեր պաշտօնական շէնքին առջեւ կանգ առաւ և անոր կիսաբաց դռնէն ներս մտաւ : Բայց լուրի էր ու գունաթափ :

Ութակողմանի ու մրոտած ապակիներով լապտեր մը, հաստատուած ձեղունին խորը, մերթ աղօտ ստուերներ և մերթ մեղմադձոտ ցոլքեր արձակելով կիսովի կը լուսաւորէր այն միջին բակն, ուր մտած էր խարտեաշ պատանին :

Հոն, այդ շէնքին մթապատ խըցիկներէն միոյն մէջ կ'օթեւանէր նա, թէեւ այդ բան շատ կը տանջէր իր զգայուն սրտիկը :

Երբ բաւական յառաջացեր էր նա, յանկարծ լապտերին առկայծ լուսով նշմարեց սեւ շուք մը, որ իր խցկան յարակից սենեկին սեամին վրայ կեցած էր անշարժ : սոսկաց նախ և քիչ մը յետոյ սա երկու բացագանչութիւնք լսուեցան :

— Գրիգոր ախպար . . . :

— Հայկ . . . :

Երկվայրկեան մը լուծեանէ յետոյ .

— Իրաւ որ, յարեց Գրիգոր ախպար հայրական ժպտով մը, առաջին նայուածքով չի կրցի քեզ ճանչնալ տղայ, շատ տկարցեր է աշուրներս, անանկ կարծեցի որ ներս մտնողը օրոր է :

Ի լուր այս «օտար» բառին, Հայկի ճակատը խորշմեցաւ : հառաչք մը թռաւ հէք տղեկին կուրծքէն դուրս ու կարծես սուր նետի մը պէս խօսակցին սիրտը մխուելով, ինձա յառաջ բերաւ այնպիսի թեթեւ ալ տենդային սարսուռ մը, զոր թափանցող աչեր լաւ, շատ լաւ գիտեն զգալ :

Է՛հ, ինչո՞ւ զարմանալ . . . յաճախ հառաչք մը մահատու նետէ մ'աւելի

հզօր ազդեցութիւն չը՞ներ զգայուն սրտերու վրայ . . . :

Բայց Հայկ չի նշմարեց Գրիգոր ախպար սարսուռն : ու միեւնոյն ժամանակ վրդովեալ ու տխուր շեշտով մը .

— Ա՛խ, Գրիգոր ախպար, ըսաւ, երբոր ներս մտայ կարծեցիք թէ օրոր մըն էի : և հիմակ որ ճանչցար իս, համոզուեցար թէ օտար չեմ, այնպէս չէ՞ : Բայց ինչո՞ւ կը մոռնաս, ինչո՞ւ չես միտքդ բերեր որ, եթէ օտար մը չեմ քեզի համար, չէ՞ մի որ օտար մըն եմ այս աշխարհի համար, ուր մինչեւ այսօր դեռ բան չտեսայ թշուառութեանէ, ցաւէ, կսկիծէ զատ : ա՛խ . . . Գրիգոր ախպար . . . ու չի կըրցաւ շարունակել իր խօսքը, զի արտասուեց մէկ քանի կայլակներ եկան աչերը ողողել և հեծկլտանք մը կուրդը սեղմել . . . :

Առաջին անգամը չէր որ Հայկ, այդ խարտեաշ տղան կուլար ողբագին : ծնած օրէն արցունքն ալ ծնունդառած էր իր մանուկ աչացը մէջ ու միշտ անոր հաւատարիմ ընկերն էր եղած յուսահատութեան ամեն դառն վայրկեաններուն : մէն մի օրուան ծագում, մէն մի արշալոյս սեւատարր կսկիծներ կը բերէր իր հետ ու այս պատճառաւ կուլար նա, միշտ կուլար : այս էր եղած իր միակ սփոփանքն և ի նմա գտնել կ'երազէր հոգւոյն կրակը մարելու միակ միջոցը :

(Շարունակելի)

ԳԵՈՐԳ Կ. ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ

Կին բժշկներ. — Քսաներոյդ դարը կա՛նց կը վերաբերէ : Թուրքիի գեղեցկահանգէսըն և գեղեցկութեան պայմանները : Պուլսի թէքի գ'րն և Կիր. Փ լոժի :

Կ'ըսեն թէ՛ քսաներորդ դարը կանանց կը վերաբերի : Կանայք գրականութեան և գիտութեան մէջ յառաջադիմութիւններ սկսած են ընել : Զարմանք պիտի ըսեմ թէ՛ Փարիզու մէջ դեռ նոր հիմնուեցաւ համազգային մատենադարան մը տնօրինութեամբ Ռուսական թագուհւոյն որ գրագէտ կին մ'է : Այդ մատենադարանին մէջ պիտի մտնեն կանանց գրական և գիտական գործերն : Ամէն

ոք պիտի կրնայ իւր տրամադրութեան ներքեւ առնուլ այդ հեղինակութիւններն : Կը մաղթեմ որ այդ հաստատութիւն , եզական իւր տեսակին մէջ , ունենայ իւր արժանի վարձքը :

Եւ դեռ պիտի խօսիմ կանանց վերայ :

Մանենք կին բժիշկներու միջնորդութիւն մէջ և տեսնենք թէ՛ բժշկութեան մէջ ինչ գեր կը կատարեն նորա և , արանց կարծիքն ինչ է այդ մասին Եւրոպայի մէջ : Ես կ'ըսեմ թէ՛ նպաստաւոր չէ , և այնպէս է : Հակառակ կին բժշկաց թուոյն բազմացման նըշանաւոր բժիշկ մը կ'ըսէ թէ՛ կանայք բժշկութեան մէջ նրկու գեր միայն կրնան կատարել : մանկաբարձ և կանանց բժիշկ լինել : Որքան տարօրինակ է երիտասարդ բժշկուհւոյ մը երեւում հիւանդանոցներու մէջ : Թող կարծիքներն կրկնապատկին : Ի՞նչ փոթ, կին բժիշկներու թիւն կը բազմանայ զգալի կերպիւ և Փարիզու բժշկական համալսարանին մէջ այսօր մեծ մասամբ ուսանողք կիներէ կը բաղկանան մանաւանդ ուս կիներն : Կ'երեւի որ Ռուս կանայք աւելի յաջողութիւն կը գտնեն և գնահատման արժանի կը լինին :

Կը լինեմ թէ Կաթոլիկ վրայ Կաթոլիկ մը նուիրած եմ , այսինքն հասկընալ գրին ձեռն գրողին յատկութիւնները : Պուլանտէի գիրը , կ'ըսէ գիտական թերթ մը , լաւ միջոց մը եղած է իւր ընաւորութիւնն հասկնալու : Պ. Պուլանտէ միշտ իւր նամակներն գրած ժամանակ , բնաւ սպիտակ միջոց չը թողուր , գծերով և գրերով կը գոցէ : այս կը ցուցնէ իւր ամէն բանի տիրանալու փափաքն , ու յաւակնոտ բնաւորութիւնն : Իւր գրքերն խոշոր են և հետզհետէ կը փոքրնան , այս ալ կը յայտնէ իւր փառաւոր սկիզբն տխուր վախճանի մը հասնիլը : Եւ դեռ ինչեր կ'ըսեն իւր գրին վրայ : Չ'ըսի՞ ձեզ թէ՛ Պ. գրաշարը զիս ալ պիտի ճանաչէ գրիս ձեռնէն , և ճանաչեց :

Փետրուարի մէջ , գեղեցկահասն գէս մը կատարուեցաւ ի Թուրին , Ալիսարհի ամէն կողմերէն եկան անդ գեղուհիներու լուսանկարներ և աշ-

խարհի ամենէն գեղեցիկ կիներ տարաւ իւր յաղթանակն , գծադրաբար անունը չեմ յիշեր : Եւ կատարեալ գեղուհի մը լինելու համար պիտի ըսեմ ձեզ թէ՛ Թուրինի գեղեցկահասն գէսն ինչ պայմաններ առաջարկեց :

Մորթն , ատամներն և ձեռներն՝ սպիտակ : աչերն , յոնքերն և արտաւանդներն՝ սեւաւ : շրթուներն , այտերն և եղունգներն՝ վարդագոյն , հասակն , մազերն և ձեռներն՝ երկայն : ատամներն , ականջներն և լեզուն՝ կարճ : ճակատն , ուսերն՝ մէջքն , բերանն նեղ : քիթն , գլուխն և ոտներն՝ փոքր : մատներն , շրթուներն և կզակն՝ փափուկ : բազուկներն , սրունքներն և կռնակն , բոլորակաձեւ :

Գեղեցկութեան սիրուն տարազ մ'է այս : Այնպէս չէ՛ :

Գրեքս խոշոր և իրարմէ հեռու են : ուրեմն ըստ Կրաֆօլօթի ղ' սկզբունք և ղ' ալ հաստատամտութիւն ունեցած ըլլալու եմ : Կը ցաւիմ որ խոշոր գրքերու վարժաւած եմ :

Մ. Գ. ՄՕՁԵԱՆ

Մ. ՎԵՅՍ

Վ. Ե

ԵԻԻՐԻԻՄԷՅԻ ԵԱՐԸՇԸ

Վե՛րգելատէ սահիպի մէհարէթ նա մը իլէ քէոպի շէօհրէթ իմ միշտ օլան էվրօբալլարտան պաղըլարը , Սթամպուլտու էօլլէ մէհարէթ գանն օլունան շէյլէրին էհէմմիլեթի օլմատըլը , վէ քէնտիլէրինտէն զիեատէ մէհարէթի քիմէլէր սուլունապիլէհէկինէ գանաթ հասըլ կէթիրմէմէլէրինէ թէաճիւպ իտէրիլ :

Պիր վաղըթ մէշհուր նամը իլէ պիր բէհիվան կէլիպ , շէօլլէ մէհարէթի վար , պէօլլէ մէհարէթի վար տէեու , էհալիլէ թագաթիմ օլունուպ , պիր թագըմ բարալուր շէքիլտիքտէն սօնրա : պիրինճի վէ իքինճի տէֆա օլարագ վաղը օլան տէօհիլէտէ սըրթը եէրէ կէլիպ , գըշ իրինի շէօլմէեէ մէհպուր օլտու :

Վէ տահա եագըն վաղըթլարտատա մէշհուր պիր պիլարտօճու կէլիպ , օնու պունու պիլարտօ եարըշընա մէյտան օգուեուպ զուրուրլանմագտա ի-

քէն , պէրապէրինճէ կէթիրմիշ օլտու : զու օթէգանըն մանթարընը պիլէ պուրատա պըրագըպ գաշմաեա մէհպուր օլտու :

Պու տէֆատա կայէթ չարուք եիւրիմէք ճիհէթինտէ վէֆղէլատէ մէհարէթ սահիպի թանքլան վէ եախօտ էօլլէնէն Մ. Վէյս նամ պիր շախս իսթանպուլա կէլիպ , կէչէն ճուճա իրթէսի կիւնիլ իքինճի տէֆա օլարագ թագսիմէքի պահճէյի ումուլիտէ եիւրիմէք եարըշը իճրա իթտիկի սըրատա , նասըլ իսէ , աեաղլարընը իսթուն պիրլէ , քէնտիլ էմրի վէ ֆիքրի խիլաֆէնտա օլարագ պահճէյին հուտուտունտան տըշարը ֆըրլարըպ , ճիճօզու գօյմուշլար : վէ պու իսէ էօլլէ հայրէթպաիշ սուրէթտէ սէրի իւլ հարէքէ վագը օլմուշ քի , հուզգար թէաճիւպտէ գալարագ բարմագլարընը ըսըմըշլար վէ չօղլարըն բարմաղըտա գանամըշ :

Իշ պու վագաա սէպէպիլլէ պաղը խուսուսի հալլէր տախի վագը օլտու : զու թարաֆըմըպ պիլտիրիմիշ իսէտէ , ճուճա իրթէսի կիւնիլ նէշը իտէճէեիլ :

ԿԻՒՆԼԻԻՔ ԶԵՎԱՊԼԱՐ

Նէ՛ օ պիրտաէր , եինէ քիպարըլըլէլէ՛ մի ալտըգ , տիւն նէեէ՛ կէլմէտին :

— Պըրագ Ալլահը սէվէրսէն , գըրըգ տէօքիւք պիր շէմշիեթմիլ վարըտը , ծնուտա սապահ էրքէն գօմչու : մուգ պիլիմքինտէն իսթէմիշ ալմըշ : պէն գալտըմ շէմշիեթսիլ , օ եաղմուրտա նամըլ կէլէպիլիլ իտիմ :

— Ատամսէնտէ , պիլ սէնի պաշգա վագըթտանտա պիլիլիլ , նաֆիլէ շէմշիեթի մահանա թուլմա :

Գա մարգ : կէնէ աա գիշեր ամմա ուշացար հա :

— Չգէ կնիկ , անճրեւի մը պունըւեցանք քի , հասպ էլ իճապ տեղ մը մտանք ինչուք անճրեւը կտրեցաւ նէ պէքիեէցինք :

— Խընլօտին ցուրտն է մահանա , ամէն զիշեր ալ անճրեւ չի կարա :

Պագսանա մատամ , չու բալթօմու կէթիրսէնէ՛ :

—Մեղայ, պու հաֆթա բալթօ մը կիտիլիր, կայրու եազ կէլտի նէ :

—Էօյլէ ամա պագսանա, զիտտէ սէրին էտիտօր, սէն կէթիր տէ կիտէ-լիմ :

—Էյի ամա կայրու կիլմէսին տէ-յի պէն օնու էսկիծիլէ սաթթում տա, ֆիսթանըմա կօպճա ալտըմ :

—Ֆէնա տէեիլ, սիր տրա եանըլ սամտա պէնտէ պիր իքի կիւն էվտէ գալտամ, պէնիտէ սաթմաեա չըգըշա-ճաղընա ինանըըմ :

Պէ գարտաշ պու կիւն աերն տօ-գուզու, հա՞նը սէն ալ պաշը էվի պօ-շառըպ անաթթարը թէսլիմ իտէճէք իտին, նա՞սըլ օլտու :

—Այ օղուլ, կէօ՞րմէեօրմուսուն, հիշ պու հափտա կէօշ տըշարը չը-գարըլը՞ մը, հափա տիւզէլսին տէ իճապընա պագարըլ :

—Պէ ա գուզում, եաղմուր իքի կիւնլիւք լագըրտը, ալ պաշընտան պէրի եաղմուր կէլմէեօր ա՛ :

Հանը, սէն տիւն ախշամ բարա կէթիրէճէք իտին :

—Նէ տէեօրսուն պէ գարտաշ, օ եաղմուրտա անճագ էվէ կիտէպիլ-տիմ, սանա նա՞սըլ կէլպիլիր իտիմ :

—Այ օղուլ, պէն սէնի պիլմէ՞գ միեիմ, սէն զաթը կէլմէեճէք իտին, եաղմուրու նէ սէպէպ թութուեօր սըն :

ՍԷՕԶԻՆՏԷ ՍԱՏԸԳ ՇՍՇԳԸՆ ՊԻՐ ԱՇԸԳ

Եազ կէլմէսի մինասիպէթիլլէ՛ հալգըն էքսէրիսի քէօյլէրէ եաեըլ-տըգլարընտան, բիացա ըրափաերըլ եիւզ կէօսթէրմէյէ պաշլատը իսէտէ, հափանըն սարկա պուրկա կիթմէսի պազը չօլբազըլարա սէպէպիեթ վէրմէքտէ օլտուզու իշիտիլմէքտէ տիր :

Միւսիւնիւն պիրի բազար իրթէսի կիճէսի պաթթօն էլտէ, կէօզլիւք պուրնունտա, կէօզլիւ պիր գարըտա եօգարը աշաղը տօլաշըպ տուրուքան, ըէֆիգլէրինտէն պիրի լաթթ կէլիպ :

—Ա՛ մօնչէն, պէօյլէ վէհիւր վէն-պէրէք հափտա թո՛ւր մը իտէեօր :

սընըլ :

—Էվլէթ էֆէնտիմ, էվտէ բէք սըլըլտըմտա, պիրազ հափա ալըեօրմ :

—Ա՛ման էթմէ, պէօյլէ հափաեր ալմասաըլտա օլուր, պագսանա, գըշ բիւզկեարը կիպի ինսանը տէվիրիեօր :

—Պէնի իլին զարարը եօգ, իշէրիմ չօգ եանկընըտա, պէօյլէ սէրթ հա-վաեա միւհթաճիեթիմ վար :

—Ա՛տամ չօճուգ օլմա, պագսանա պուրլութլար նա՞սըլ գարլամըլ՝ ալգը-րը սօր եաղմուրլաեաճագ, հայտէ կէլ գազինօեա կիտէլիմտէ պիր պէզիկ եաբալըմ :

—Եօգ մօնչէն, գապինօեա կէլէ-մէմ, սըլըլըրմ :

—Եօգսա պիր բանտէվուն մը վար :

—Էյի պուրտուն, պէքլէմէեճէ մէճ-պուրում :

—Կէնէ օ՞ մը, էյի ամմա պու հա-վաեա տըշարը չըգաճաընը մէճմուլ իտէ՞րմիսին :

—Կէլսին կէլմէսին, պանա՞ նէ, պէն սէօղիւմտէ սատըգ պուրունմագ իսթէրիմ :

—Օ՛, սէն կայրու թամ պիր աշըգ օլմուշուն կիպի սէօյլէշիեօրսըն, հէմ պունտան պաշգա, էկէր օտա սէնին կիպի տիւշինիւպտէ տըշարը չըգա-եա ճէսարէթ իտէպիլսէ տալի, բիա-ցատա գալապալըգ օլմասա տիշինիլի պիլէ գարըշտըրամազսընըլ, հայտէ, հայտէ, չօճուգըլուգ իսթէմէլ, եիւ-րիւ գազինօեա կիտէլիմ :

—Ա՛խ մօնչէն, տէմէզսին, աթէշ եաղտա, աեազլարըմ պունտան էօթէյէ կիթմէք իսթէմէեօր, գօճաման գըշը թէհամմիւլ էտիպ ախ իլէ վախ իլէ կէշիրտիմ, անճագ եազը, քէօյիւ, բիացաեր էլտէ իթտիմ, օտա հափա միւսաատէ էթմէեօր, պու պէտպաթթ-լըգ տէեիլ մի :

—Էյի ամա մօնչէն պունուն եարըն, օ պիր կիւնիւ եօ՞գ մու, հէմէն շէքէր սուեա տիւշմիւշ կիպի մութլագ պու ախշամա լիւզումը եօ՞գ ա՛ :

—Էօյլէ ամա, պիր տէֆա սէօզ վէրմիշ պուրունտում, նէ՞ եաբաերմ :

—Նէ՞ եաբաճագսըն, եիւրիւ կի-տէլիմ, իշթէ պու սէնէ բիացալար հէք պէօյլէ միզէր կիտիեօր, իշ օլմա-եօր վէսսէլամ, պագսանա եաղմուր-տա եաղըեօր, պէն կայրու տուրա-մամ, ատիէօ . . .

Պիզիմ միւսիւ, եաղմուրուն կիթ-տիւքճէլ շիտտէթ քէսպ իթմէսինէ է-հէմմիեթ վէրմէեէրէք, կիճէնին պիր նըսթընա գատար բիացատա տօլաշ-տըգտան սօնրա, սուեա տիւշմիւշ սըշան հալինտէ էվինէ ալտէթլէ, եաթաղընա կիրիպ եաթմըշ իսէտէ, պու կիւնէ գատար վէ պունտան պէօյ-լէտէ ուզուն միւտտէթ եաթաղընտան չըգաճաեաճաղը թարաֆըմըլա իսպար օլունմուշ տուր :

ՍԱՌԱԾ ՔԻԹ ՄԸ

Օր մը Ս. Բեթրսպուրկի մէջ կը շրջէի Գլխէս մինչ ցոտն զինուած էի ցր-տայն խստութեանց դէմ : Աթտէրխան-եան ահագին վերարկու մը հագած էի, ալանջներս մուշտակապատ գգալով մը ծածկուած էին և վզիս քաշմիւրէ փող-կապ մ'անցուցած փողոցին մէջ կը թափառէի քիթս միայն դուրս մնա-ցած լինելով :

Ի սկզբան ամէն ինչ լաւ գնաց, կը զարմանայի ցրտոյն իմ վերայ ըրած ազդեցութեանը վրայ որ կարի նուազ էր և ինքնին կը ծիծաղէի այն ամէն վէպերուն վրայ զորս լսած էի ցրտու-թեան նկատմամբ, եւ ուրախ էի այս առիթով օտար երկրի մը մէջ կարե-նալ բնակելու համար, եւ որովհետեւ այն երկու ուսանողներն որոց պիտի այցելէի, իրենց տունը չէին, սկսայ դո՛հ ըլլալ գիպուածէ նե տեսայ ան-ցարդներ որք տեսակ մը վրդովմամբ զլս կը դիտէին առանց բան մ'ըսե-լու : Վերջապէս, պարոն մը, որ ըստ երեւոյթին աւելի շատախօս կ'երեւէր քան իւր միւս ընկերներն, քովէս ան-ցած միջոցին ըսաւ ինձ. « Նոֆա » : Եւ որովհետեւ ուսներէն լեզուաւ բառ մ'իսկ չէի գիտեր, միավանկի մը հա-մար չէր արժեր կանգ առնուլ և շա-րունակեցի ճանապարհս : Բուա փո-ղոցին անկիւնը, հանգիպեցայ սայլա-պանի մը որ իւր սայլին ետեւէն կու-գար, Արագ քալելով հանդերձ, չը մոռցաւ ըսել ինձ, « Նոֆա », և երբ քաղաքին հրապարակը հասայ, դէմս ելաւ գիւղացի մը որ բնաւ չը պօռաց նախորդներուն նման, այլ մի-այն գետնէն ափ մը ձիւն վերցնելով իմ վերայ նետեց և սկսաւ բոլոր գօ-

ընթացումը քիթի շփելը մինչև որ ինքզինքս կրցայ նորա ձախող կատակէն ազատել: Ձմրան եղանակին մէջ նմանօրինակ խաղ մը անտեղի գտայ և ձեռաց զօրաւոր հարուած մը զինք ինձմէ տասն քայլ հեռի գլորեցուց:

Գծադղաբար կամ բարեբազդաբար, այդ միջոցին երկու գիւղացիներ կանցնէին որք պահ մը զիս դիտելէն վերջ, վրաս յարձակեցան և հակառակ իմ պաշտպանողական դիրքիս, բազուկներէս բռնեցին, մինչ մեր կատաղի մուտիքն ձեան երկրորդ ասի մը կ'առնուր և կուգէր վերստին իմ վրայ նետել: Այս անգամ օգտուելով այն անկարելիութենէն յորում կը գտնուէի ինքզինքս պաշտպանելու համար, ըսկսաւ իւր շփումները կատարել: Թէպէտ բազուկներս բռնուած էին, բայց լեզուս ազատ էր: Կարծելով զոչ եղած սխալման մը կամ մատնութեան մը, բոլոր ուժովս օգնութեան կոչեցի: Պաշտօնեայ մը վազեց առ իս և գաղղիներէն լեզուս հարցուց թէ ինչ կ'ուզէի:

«Ինչպէ՞ս, պարոն, գոչեցի վերջին ճիգ մ'ընելով և ինքզինքս ազատելով այդ երեք անձանցմէն: Երբ ամենահանդարտ դիմօք մը սկսան շարունակել իրենց ուղին, մին՝ դէպ ի Բեռնէքթիով և երկուքն անգլիական քարափին կողմն: չէ՞ք տեսներ թէ ինչ կ'ընէին ինձ այդ անմիտներն — Ձիւնով դէմքս կը շփէին: Այսպիսի օգի մը, ծիծաղելի կատակ չէ: — Բայց, պարոն, ձեզ ծառայութիւն մը կը մատուցանէին պատասխանեց ինձ, սովորաբար պաղարկելով թեմաք մը: — Ինչպէս, — Բիթերիդ սառեր է, — Գծադղութիւն գոչեցի ձեռքս քիթս տանելով — պարոն, ըսաւ անցորդ մը պաշտօնէին, կ'իմացնեմ ձեզ թէ՛ քիթերիդ կը սառնի: — Ծնորհակալ եմ, ըսաւ նա, իբրեւ թէ՛ նմա աշխարհի սովորաբարական մէկ դէպքն իմացուցած լինէին, և ծռելով ասի մը ձիւն առաւ և ինք իւր ձեռքը ըրաւ այն ծառայութիւնն զոր մատուցած էր ինձ խեղճ գիւղացին և որուն երախտագիտութիւնս այնքան վայրագ եղանակաւ մը յայտնած էի:

«Ուրեմն, պարոն, առանց այդ մարդուն . . .

— Այլ եւս քիթ չը պիտի ունենա.

յիք, յարեց պաշտօնեայն, շփելով իրենը:

— Ուրեմն, պարոն, թող տուէք . . . »

Եւ սկսայ գիւղացւոյն ետեւէն վազել որ կարծելով թէ՛ զինք պիտի ըսպանեմ, սկսաւ ինք եւս վազել: Այնպէս որ, երկուքն բնականաբար աւելի ճարպիկ է քան երախտագիտութիւնն, չը պիտի կրնայի զայն բռնել ինչ մի քանի անցորդներ նորա անցքը գոցած չը լինէին, զայն իբր գող կարծելով: Երբ հասայ քովը, տեսայ որ եռանդեամբ կը խօսէր հասկնելու համար թէ՛ չափազանց մարգասիրութեանը համար մեղապարտ եղած էր: Տասն ուսուցիչներն զոր նմա տուի, յայտնեցին ճշմարտութիւնն: Գիւղացին ձեռներս համբուրեց և ներկայ եղողներէն մին որ դաղղիներէն կը խօսէր, խրատեց զիս այնուհետեւ աւելի ուշադրութիւն ընելու քիթս: Հըրաւէրն անօգուտ էր, այն վայրկեանէն հետէ ուշադրութիւն ընելէ չը վրիպեցայ բնաւ:

(Թարգմ.) ԱՂԵՔՍՏԱՆԻ ՏԻԻՄԱ Մ. Գ. ՄՕՁԵԱՆ

ՉԵՇՄԷ ՄԵՅՏԱՆԸ ՃԻՆԱՅԵԹԻ

(212 խօսքի հիմնարկէն աւելի)

Պագընը, էկէրչի միւթէվէֆա նուրի էֆէնտի վուրուլտուլունտա վերիլէն մայիւմաթ վէ ժուրնալը օտապիգա միւտտաի ումուլյէ իսպար իտիլսէ վէ Լմըլ գանուն տաիրէսինտէ զապթնամէլէր թանգիմ օլունմուլ պուլունսայըլը, նէ միւլէքքիլիմին պաղիրը հագ իտամ իթհամնամէսի խալգա կէօթիւրի իւր վէ նէ տէ ֆիլիլ գաթլըն ֆաիլինտէ հէյեթթը քիրամընը չիւպհէյէ տիւլար օլուր ըտը:

Թահգիգաթը էվլէլիլէի ինրա ինտէնլէրին վաղիֆէլէրի գանունն օն պիրինհի մատտէսիլլէ մուայեէն տիր: Գանուն շէօյլէ էմր իտիլօր, թէֆթիլ մէմուրլարը հէր նէվ ճիւրաթի թահարի, վէ օլ ճիւրմտէ գապահաթլաւա միւթէֆէրի օլան իսպար ու չիքեանաթը հալի պէյաննամէլէր ախղ իլլէյէճէք վէ գապահաթըն նէվ ու

էպապընը վէ մահալ վէ զէմանը վուգուունը վէ տէլայիլ վէ իմարաթընը միւպէյէին պիր գապթ վարագաթը թանգիմ իտէճէքլէր տիր:

Քէլալիք գանունն գըրդ տոգուլուննու մատտէսինտէ զապթմաի տալիլլէ մէմուրլարը թահգըլնա տողլուտան տողրուլա մէմուր օլմատըլլուրը պիր ճիւնհա վէ եախօտ ճինայէթին վուգուունը քէնտիլէրինէ խապէր վէրիլտիլ հալտէ, իսպարնամէսի նի տէրհալ միւտտաի ումուլլիլ կէօնտէրիլէճէքլէր տիր:

Իլթէ պու մատտէ իլլէ միւտտաի ումուլլէրին կիճէ պիլլէ մահալի մէմուրիլլէթլէրինտէ պուլունմալարը իգթիլա իթտիլի անյալըլըտօր: Պինաէն ալէյհ պու էմըլ գանուն տաիրէսինտէ ինրա օլունմաեսին վէ եէքտիլէրինի սէլպ վէ նագղ իլլէյէն իֆատաթը հագիգէթիւնհաննէ իլլէ քիմէյէ թայիլըն ճէգա իտիլլէմէյէճէյի տէրքեար տըր:

Ձիւնքի իւլէմաի հուգուգուն էն զիյատէ հիւքքեամըլթինա վէ ա'գգաթաէմր իլլէտիլի պիր մէսէլէ վարտըլ քի շահանը արղ տըր: պիր առէմին եէրինէ պիր գալ առէմ թահթը հիւքմէ ալլնմասը խուսուսունտա էհալիլ էֆրատըն գուվլէի միւթթախէլիլէսի սըգ սըգ քէնտիլլէն մաալուղ օլան էյիւա վէ մէվատէ քէպըլ մէլլուֆիլլէթ իտէճէյի պիթ թէճըրիպէ սապիթ օլմագտաի տօլայը, ուգուպաթը միւթէվէհիլէ թէքսիր վէ թէվֆիր իտէճէյի վէ ըուղ պէ ըուլ էֆրատ օնլարա ալըշարագ ճիւլլէյի միւթէվէհիլ վէ միւթէվէսիլ օլմամագ իլլին պիր առէմ օլունան չիւպհէտէն տիլէր պիր առէմ ֆիլլուլի մահթիլմ օլմամագ իլլին ֆէնըլ իսթիլմագ քեաֆիլ տիր: Հալ պու քի պու վագաա հագըլնտա նէ միւքէմմէլ պիր զապթթա ժուրնալը վէ նէ տէ միւտտաի ումուլլին մահալը վագաալա կիտէրէք ինրա իթմէյէ մէհպուր օլուլուլ թահգիգաթը էվլէլիլ վար տըր:

Մուհաքէմաթը ճարիլտէ պաղը նէվագըս մուամէլէ կէօրտիլլիլ արղ իլմիլ իտիլմ պիրինհիլի հէյեթթ իթհամիլլէն քիւլլէք Ալի ալէյհինտէ վէ պէօյիւք Ալի լէհիլտէ իթհամ իթտիլի իւլ չուհուտուն թէվգիլլէսանէտէն ճէլպիլլէ իսթիլմա օլունմամըլ օլ-

մասը . իբրեւ ճիշտ միւթէվէֆա նուրի
էֆէնտիյէ քիւչիւք Ալինին միւթաճէ-
հէսինտէ մէմուր թայեին իտիլէն բօ-
լիս Ազիզ էֆէնտինին մահալլէյէ կէլ-
մէմէսի :

Միւտտաիի ումուսի — Բօլիս էօմէր
էֆէնտի կէլտի վէ իշհաս իտիլտի :

Զապթ քեաթիպի, — Եալլընը Էշ-
րէֆ էֆէնտի կէլմէտի :

Իսմայիլ էֆ. — Իսմինտէ խէթա իթ-
տիմ օլապիլիբ . իւչիւն ճիւսիւ միւթէ-
քիլիմ Ալի , քիւչիւք Ալի իլէ Գարա-
քէօյ գարուստնտա մէլիսանէլէրտէ
իշրէթ իթտիքլէրինի պիտանէթը մու-
հաքէմէտէն պիլի պարպար պաղըր-
մադտա օլտուզու հայտէ , նէ մէլիսա-
նէճիլէր վէ նէ տէ իշրէթ իթտիքլէրի
ատամլարլըն ճէլպ իտիլմէմէսի :

Տահա զիեատէ ճալիպը նաղարը
սիգգաթ օլան պիլ շէյ վար քի , օտա
քիւչիւք Ալինին շօճուգ թէշէպպիս իլ-
լէտիկինէ տաիլի քէնտի մահալլէսի է-
հալիսի թարաֆընտան վէրիլէն շու-
մաղպաթա տըր :

Բէֆիգ պէյ. — Մաղպաթա օգուն-
սուն քի , օնա կէօրէ միւտաֆա իտէ-
լիմ :

Իսմայիլ էֆ — Բէիս էֆէնտի հաղ-
րէթլէրի . հապսխանէտէ եալանճը շա-
հիտի թէտարիքի հաղընտա շահիտ
օլարադ տէրմիեան օլունան մուգու-
ֆիեթլէ , ախշամտան իշրէթ իթտիք-
լէրի իտտաա օլունան մէլիսանէ խըտ-
մէթճիլէրինին լիեճիլլ շէհատէ ճէլպ-
լէրի միւթթէզտ տըր , չիւնքի իֆատէ-
լէրի պիլէ ալլընմամը տըր :

Բէֆիգ պէյ. — Հապսխանէ միւտի-
րի էֆէնտի , Իսմայիլ էֆէնտինին չիմ-
տիքի իտտաասընը թէքլիպ իֆատէ-
տէ պուլունտու . մէլիսանէճիլէրին ի-
ֆատէ վէրտիքլէրինէ տաեիլ գապթ-
նամէտէ պիլ ֆըգրա կէօրտիւմ , օ-
գունսուն :

Իսմայիլ էֆէնտի . — Հապսխանէ
միւտիլլէրի վէզաեիֆը միւտիլլէթ-
լէրինի պիլիլլէր , հապսլար պէյին-
տէքի խէֆի պիլ էսրարա թապիլի վա-
ղըֆ օլամաղ . մատամ քի մէլիսանէճի-
լէրին իֆատէլէրի վար իմիշ , հէմ օ-
գունսուն վէ հէմտէ ճէլպ օլունսուն-
լար . հուգուգ մուգատտէս տիլ :

Ղատըրտան հիմայէ պուլըրլըն ,
հապսխանէտէքի շուհուտ ճէլպ իտի-
լիտէ , քիւչիւք Ալինին միւթէքիլիմէ

բանթալօն վէրտիյի վէ օլ բանթալօնը
էլան կիյմէքտէ պուլունտուզու վէ իշ
խօթինթագ տաիլէսինէ հէվալէ իտի-
լինճէյէ գատար , քէնտի եաթաղընտա
եաթըրտըղը վէ եէմէք եէտիլտիյի ան-
լաշըլաճագ տըր :

Պու անամ վէ իհսանըն էլպէթթէ
պիլ սէպէպի վար տըր : Պունլարըն
լիւզումը ճէլպինէ շիւպհէ եօգ տըր ,
չիւնքի իտտաա օլունան պուզղ ու ա-
տավէթ պիտայէթտէ բահմ ու շէվա-
գաթ վէ պունուն միւսպիպի միւթէմ-
մէլէն միւթէվէֆա նուրի էֆէնտի
գաթլի հաղընտա քէթմը հաղիգաթ
իթմիշ տիլ քի մուախիսարէն տաիլէի
խօթինթագտա միւթէքիլիմ պիլտիկի-
նի , կէօրտիլլինի տօղրու սէօլլէ-
տիլինտէն վէ պէլքի շահիտ քտիլ օլ-
տուզունտան քիւչիւք Ալի թարաֆըն-
տան մէրգուճա տթֆ ու ճիւրմ իլէ
ախսը սարա գըլլամ իտիլմիշ տիլ :

Բէֆիգ պէյ. — Պունլարտան նէ չը-
գա , Բէիս էֆէնտի հաղըթլէրի , ա-
տավէթ րէսմէն սապիթ տիլ . պէնտէ-
նիղէ իիթապ էթմէմէլէրինէ իլթար
պսլուրուլը :

Իսմայիլ էֆէնտի . — Պէնտէնիգ մա-
գամը րիյասէթէ խիթապ իտիլօրում ,
Բէիս էֆէնտի հաղըթլէրի , միւթէքի-
լիմին մէճրուհ Եուսուֆա «տուրգար-
տաշըմ» տիլէրէք եալվարմասընտան
նէ անլաշըլը . էլպէթթէ քի պուլու-
ղէթլին խօթիմալի հիմայէթմէնտան
մէրհամէթտէն իլէրի կէլիլ : Էօտիլի-
ճէյի պիլ առամա գանլը եալվարմաղ,
պէլքի ֆէնա սէօլլէր , հուգուգը թա-
պիլթա նաղար պուլըրլըն :

Միւտտաի ումուսի — Էսպապը սու-
պուլիլլէրին սուրէթի թէհալիֆ իթ-
տի վէլի շափուշ ճէլպ իտիլմէտիլինտէն
իտտաա օլունսլօր . պուլ լաղըմ տըր .
ֆաղաթ էշրէֆ էֆէնտիի նիշին իս-
թիլօրլար սիւալ պուլըրլըն :

Իսմայիլ էֆէնտի . — Թէշիսի ճիհէ-
թինտէ կէօյա հաղիգի վար տըր . մէ-
սէլա միւթէվէֆա նուրի էֆէնտի վիճ-
տանլը պիլ առէմ օլտուզու անլաշը-
լընտը . պէնտէնիգ էվրաղը օգունտուգ-
ճա իսմինի ֆաթիհա իլէ եատ իտիլ-
ըմ , քարաղօլտա պէօյիւք Ալի միւթա-
ճէհէ իտիլտիլի զէման «պուլ տէլիլ»
տէտիլի կիպի քիւչիւք Ալի կէօթթէրի-
լինճէ «պէն սանա նէ եալտըմ տըր ,
ա խալըն» տէմիշ , պուլ սէօղիւ սէօյ-

լէրէն , հանլմտա օրատա իմիշ . վու-
գուաթը ճարիլէ իլէ միւթէվէֆանըն
պու սէօղիւ հաղընտա էհալիլի միւ-
թէպէրէնին թաշթը թէմհիլինտէ վէ
իմամ վէ մուլթարանըն թաստիգլէ-
րի ալթընտա պիլ գապթ վար մը ,
խալըր , պու հալտէ բօլիս էշրէֆ է-
ֆէնտինին եէքտիկէրինի նադա իտէր
ժուրնալը ճալիպը տըրգաթ տըր ; պու
կիպի պիլ բարօրթ իլէ նասըլ իտամ
հիւքմինէ կիտիլիլօր :

Միւտտաի ումուսի . — Կէթիլիլմէ-
սի էլլէմ տիլ :

Իսմայիլ էֆէնտի . — Հէյնէթը մու-
հաքէմէ թէնսիպ իտէճէք օլուրաա ,
տիկէր շուհուտըն ճէլպի տաիլի միւթ-
թաղա տըր :

Միւտտաի ումուսի . — Վէլի շափուշ,
էշրէֆ էֆէնտի , վէ տիկէր իւշ շահիտ
քի , հապսխանէտէ քիւչիւք Ալինին
պէօյիւք Ալի հաղընտա եալանճը
շահիտի թէտարիքինէ տաիլ տիլ ,
ճէլպլէրի լաղըմ տըր :

Մաղպաթէ վար

ԱՂՕԹԱԳԻՐՔ ՊԱՐՏԵԶ ՀՈԳԵՒՈՐ ԲԱԶՄԱՊԱՅԱԾԵ

(Պէրպէրեան Տպագր .)

Ընտիր թղթի վրայ , մաքուր
տպագրութեամբ , լաթա-
կազմ , կը վաճառուի

Երկու { 2 } դրուշ

Կը գտնուի Պէրպէրեան
Տպարան , Կ. Պ. Էսքի Զապ-
թիէ ճատտէսի , թիւ 61 :

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՑԵՏՈՄՍ

Լաւ տղոյն քառթօնի վրայ ա-
մէն լեզուաւ կը պատրաստուի
ի գին 100 հատը 10 դհէկն
պէտք ունեցողները պէտք է
գիմեն Գ. Պաղտատլեան տը-
պարան Յակոբեան խան :

Թիւ 13 Կ. Պոլիս :

ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ՅԵՐԵՅ — Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Հանդիսիս տպարանէն ի լոյս ընծայուեցաւ Մեծ. Մ. Մամուրեան Լ. Ֆէնտիի սոյն նոր և բազմապատկեր ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ, մաքուր տպագրութեամբ և գեղեցիկ կտրմով:

Փոքր մանուկները, որք քերականը աւարտելէ յետոյ չունէին իրենց կարողութեան յարմար ընթերցանութեան գիրք մը, ահա ապիկ սոյն պատկերազարդ Ընթերցարանն պիտի ունենան այսուհետեւ, որու մէջ պիտի գտնեն փոքրիկ պատմութիւններ, ոտանաւորներ, հանելուկներ, պիտանի գիտելիքներ, որք գեղեցիկ կերպով դասակարգուած են աստիճանաբար:

Կը յանձնարարենք Մեծ. դատաւարաց, սոյն Ընթերցարանն, որու պակասը բաւական ժամանակէ ի վեր զգալի եղած էր և զոր կը լեցնէ բազմազան ուսուցիչն:

Կեդրոնատեղին է հանդիսիս տպարանն և կը գտնուի ամեն Հայ գրադատաւոր քով: Գինն է 2 զրշ. Շատ ցնորներու գին հացուցիչ զեղջ կը լինի:

ՅՈԹՕԿՐԱՖ

ԳԱՐԱԳԱՅԵԱՆ ՊԻԱՏԵՐԻԵՐ

ԳՈՒԼԷ ԳԱՐՈՒ ՆՕ. 677

Միւշթերիլերիմիզի մէջնունը գըլմազ, էսիլաէն պէրու մէջնութիւնը օրտուրու ամ մէջնին մալիմի տիր: Պաւ տէֆա Էվրօրու նըն էն մէջնուր Փապիֆարլորնուն ճէլպի տէրէք, ամբլիլէմիլի տնաթմըլ օլտարգումստուն, միւրաճաւթ իտէճէք միւշթերիլեր հէր հալաւ մէջնունը գալաճաղաւ:

տըր: Գարաւը հալաւս պիլէ բէ իմ չէլքիլի: Զոճուղար վէ չօզ տուրմաղա թէհամ միւլի օլմալարիլար իշին, էն տնի իւօրլաթէ (էնթիւթ թանէ) եւսիլ միւշթերիլի եօրմաղա տղան բէթիմէր չէլքիլի: Պաւտան մաստա Փոթօկրաֆ իշին էն մէջնուր Փապիֆարլորնուն հէր ճին: մաքնաւ վէ լէվաղիմ թ վէ էճգա կէթիլթիթիլիլալ, է վէն Փիլաթլէ տիլլար:

Միւրաճաւթ իտէնլէրէ մէճճաւէն տէրս վէրիլալ, մէրաղլըլար իշին 180 զրաշա գատար մաքնալար Փիլաթլի օլտուր:

ՏՊԱՅՐՈՒԹԻԻՆ

Ն Ե Ա Ն Պ Է Ր Պ Է Ռ Ե Ա Ն

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Մ. Զ Ա Մ Ի

Այս նշանաւոր ատամնաբոյժն, որ ասկէ առաջ Կամուրջի Պօլտոյ կոմիւն Քիւլչիքեան գեղարանին վրայ իւր արհեստը ի գրծ գնելով մեծ համբաւ և խաջողութիւն ստաց ծէր, տեղի ունեցած հրդեհին պատճառաւ իւր գործատունը փոխադրած է այժմ Բերա, մեծ փողոց, Պօմարչէի կից թիւ 1 տանը, որ ըստ առաջնայն պատրաստ է իրեն զիմազ յաճախորդներն դարձանելու գոհացնելու ամենապիսի:

Յաճախորդաց հանգստութեան համար մասնաւոր սենեակներ կահաւորած և արհեստին փորաքերեալ նոր գործիներ յատկապէս բերել աւարով, իւր գործատունը նախկինէն աւելի ճօխ և կատարելագործեալ գիրքի մը վերածած է:

Օ Գ Ր Ո Ւ Ա Ս Ա Ն

ԿԱԼԱԹԱ ԵՒԻՔՍԷՐ ԳԱՆՇՐՐԸՍՏԱ ՎՈՅՎՈՏԱ ԳԱՐԾԸՍԸ ՆՕ. 94

Պէլլաք ատամ իշին, թագըմ է պիտէ 2 քէթթ րանթալան, եւլէք 450 զրշ

Չէլաթի բէնթիլաթ տանթրաճըլլ թագըմ 120 զրշ

Իրէք վէ ետնտան չէթէլ վէ պիլիմի կիւզէլ թագըմ 170 զրշ

Կիւմիւլի վէ թիւթիւն լէկիլաթ սիւսիւ վէ չէթէլ վէ պիլիմի կիւզէլ թագըմ 200 զրշ

Յէվգէլաթէ սիւսիւ չուպուղլու վէ չէթիլ իլէ պիլիմի զաւթի կիւզէլ թագըմ 240 զրշ

Պիլլաք ատամ իշին սիւսիւ չուսա վէ եա Փաւսնլաթէ տանաւաղր վէ իլիլի րարթիլաթ 120 զրշ

Իշի լէթ, թէրգի պիլիմի, սիւսիւ թէթ կիւզէլ վէ բէթ մօտա չուպուղլու րարթիլաթ թիւսիւ 2 20 զրշ

Իշի լէթ, տէվէ թիւթիւ վէ եա թիւս թիւս վէ եալաթ էլլթիլիլ լէկիլաթ զաւթի սիւսիւ պիլիմի չուստան րարթիլաթ 220 զրշ

Սիւսի Փաւսնլաթ բէթիլիլ զաւթի թիւս լէ զաւթի կիւզէլ չուպուղլու րանթալան 240 զրշ

Պանթուր Գօթիլիլ, սիւսի վէ եա զաւթ լէկիլաթ Փաւսնլաթ, չէթիլլէ պիլիլի կիւզէլ 200 զրշ

Իրէք եւլէկ պիլիմի վէ թիւս 50 զրշ

Պիլլաք ատամ իշին, չուպուղլու զաւթ միւրաճիլ լըրթ զիմազ րանթալան 50 զրշ

Տիւղ քուճաշտան չուպուղլու րանթալան զաւթի պիլիմի վէ կիւզէլ 90 զրշ